

Η Θεολογική αντίληψη της Κόλασης

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr)



Η εργασία του φιλόλογος κ. Ηρακλή Ψάλτη, σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού, από την άποψη της Ορθόδοξης Θεολογίας (προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=91741>), στο σημερινό της απόσπασμα εκθέτει τη διδασκαλία της χριστιανικής θεολογίας για την Κόλαση.



1.4 Η Κόλαση

Η διδασκαλία της Αγίας Γραφής περί Άδης αποτελεί βασικό δόγμα της χριστιανικής θρησκείας, το οποίο περιλαμβάνεται στην εσχατολογία της. Η λέξη «Άδης» -που απαντά δέκα (10) φορές στην Καινή Διαθήκη- αντιστοιχεί στην εβραϊκή Σεώλ, την αραμαϊκή Γέεννα -ως κατεξοχήν τόπος τιμωρίας των φαύλων- και τις λατινικές Orcus και Inferum. Η λέξη σημαίνει τον αόρατο και σκοτεινό βασίλειο των νεκρών, και την κατάσταση αυτών, όλων ανεξαιρέτως των κεκοιμημένων, ευσεβών και ασεβών, δικαίων και αδίκων, οι οποίοι βρίσκονται μακριά και χωρισμένοι μεταξύ

τους μέχρι της δευτέρας παρουσίας του Κυρίου και της τελικής κρίσεως Αυτού[98].

Η πίστη στην ύπαρξη του Άδη στηρίζεται στη σαφή διδασκαλία του Ιησού και των μαθητών Του και αποτελεί την χριστιανική απάντηση στο αγωνιώδες ερώτημα του ανθρώπου για την μεταθανάτιο τύχη του. Συστηματική έκθεση ή ορισμό του Άδη δεν έχουμε στην Καινή Διαθήκη, αλλά από τις περιγραφές μπορούμε να σχηματίσουμε μία εικόνα γι' αυτόν. Καταρχάς ο όρος χρησιμοποιούμενος συμβολικά σημαίνει έννοια αντίθετη από αυτήν του ουρανού σύμφωνα με τον Ευαγγελιστή Ματθαίο[99] (1^{ος} αιώνας μ. Χ.) και «προσδιορίζεται» ως οχυρωμένο φρούριο, το οποίο έχει κλειδιά και πύλες[100].

Στην Αποκάλυψη του Ιωάννη[101] ο Κύριος δηλώνει ότι ο ίδιος κατέχει τα κλειδιά του Άδη, υπονοώντας ότι είναι ο κύριος της ζωής και του θανάτου· συνέχεια αυτής της θέσης είναι το μέρος εκείνο της πρώτης επιστολής του Αποστόλου των εθνών, του Παύλου, προς τους Κορινθίους[102], όπου δηλώνεται ότι η δύναμη του Άδη και του θανάτου συντρίβεται από τον Χριστό και εκμηδενίζεται η φθοροποιός του δράση. Στη παραβολή του πλουσίου και του φτωχού Λαζάρου του Ευαγγελιστή Λουκά (1^{ος} αιώνας μ. Χ.) (Λουκ. 16. 19-31) ο Άδης παρουσιάζεται ως τόπος ταλαιπωριών και βασάνων για τους αμαρτωλούς, ο οποίος μάλιστα διαχωρίζεται από αυτόν των δικαίων με ένα μεγάλο χάσμα και δεν επιτρέπεται ρητά η μεταξύ τους επικοινωνία[103]. Βέβαια όλες αυτές οι πληροφορίες που δίνονται για τον Άδη είναι ανθρωπομορφικές, για να γίνει το μήνυμα της Αγίας Γραφής αμεσότερα αντιληπτό.

Η Κόλαση, όμως, και ο Παράδεισος, όπως σημειώνει σύγχρονος θεολόγος, πρέπει να συνδέονται με οντολογικές κατηγορίες, για να αποκτούν το πλήρες νόημά τους[104]. Παράδεισος και Κόλαση αποτελούν καταστάσεις και σχέσεις προς το ζωοδότη Θεό. Σύμφωνα με τον Μάξιμο τον Ομολογητή, οι φίλοι του Θεού Τον βλέπουν και διακατέχονται από *άνεννόητη ήδονή*, ενώ οι κολασμένοι αδυνατούν να τον ζουν και ζουν μια *άνεκκλήλητη όδύνη*[105]. Όλα βρίσκονται στην αγκαλιά του Θεού και δεν υπάρχει Παράδεισος ή Κόλαση ως συγκεκριμένος «στεγανός» τόπος ευδαιμονίας ή τιμωρίας, αλλά στο διαφορετικό τρόπο με τον οποίο η ίδια η παρουσία του Τριαδικού Θεού προσλαμβάνεται από κάθε υπόσταση[106].

[Συνεχίζεται]

[98]Β. Ιωαννίδης, «Άδης» στην *Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαιδεία*, τόμος 1^{ος} (Αθήνα: Εκδόσεις Αθην. Μαρτίνο, 1962) σσ.408-416, εδώ σ.413.

[99]Ματθ. 11. 23: «καὶ σὺ Καπερναούμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ἃ δου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ

έν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι έν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον».

[100]Ματθ. 16. 18: «ἐγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἱ κοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς».

[101]Απ. 1. 18: «καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾗδου».

[102]Α΄ Κορ. 15. 55-57: «ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾗδη, τὸ νῖκος; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

[103]Λουκ. 16. 17: «καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν».

[104]Ι. Ζηζιούλας, «Εσχατολογία καὶ Ὑπαρξη Μια οντολογικὴ προσέγγιση στο πρόβλημα των εσχάτων», ὅπ. παρ., σ.44.

[105]Μάξιμος Ομολογητής, «Κεφάλαια διάφορα θεολογικά τε καὶ οικονομικά», Ρ.Γ. 90, 1312C: «Οὐκ ἔχει ἡ φύσις τῶν ὑπὲρ φύσιν τούς λόγους, ὥσπερ οὐδὲ τῶν παρὰ φύσιν τούς νόμους. Ὑπὲρ φύσιν δὲ λέγω, τὴν θείαν καὶ ἀνεννόητον ἡδονήν, ἣν ποιεῖν πέφυκεν ὁ Θεὸς φύσει, κατὰ χάριν τοῖς ἀξίοις ἐνούμενος· παρὰ φύσιν δέ, τὴν κατὰ στέρησιν ταύτης συνισταμένην ἀνεκκλήτην ὀδύνην, ἣν ποιεῖν εἴωθεν ὁ Θεὸς φύσει, παρὰ τὴν χάριν τοῖς ἀναξίοις ἐνούμενος. Κατὰ γάρ τὴν ὑποκειμένην ἐκάστω ποιότητα τῆς διαθέσεως, ὁ Θεὸς τοῖς πᾶσιν ἐνούμενος, ὡς οἶδεν αὐτός, τὴν αἴσθησιν ἐκάστω παρέχεται, καθὼς ἐστὶν ἕκαστος ὑφ' ἑαυτοῦ διαπεπλασμένος, πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ πάντως πᾶσιν ἐνωθησομένου κατὰ τό πέρας τῶν αἰώνων».

[106]Δ. Σκλήρης, «᾽Δώστε τρόπο στην οργή»: Οι αρετές του θυμοῦ κατὰ τον ἅγιον Μάξιμον Ομολογητή» στο Περιοδικό Σύναξη 129 (2014) σσ.52-68, ἐδῶ σ.53.